VOORSTEL AAN DE RAAD: Raadsvergadering d.d. 28 september 2021

NR.: RI-21-00699

Onderwerp: Pilots nieuw afvalinzamelingsysteem	Agendapunt	**9.**
	Raadsvoorstel-nummer	**2021-57**

Voorstel:

1. In te stemmen om pilot Budschop (inzameldag woensdag) te richten op wekelijkse inzameling GFT en restafval.
2. In te stemmen met Budschop (inzameldag woensdag) als pilotgebied voor de inzamelproef met tariefzak.
3. In te stemmen met pilot om gemeente breed PMD (wekelijks) en luiers/incontinentiemateriaal (brenglocaties) in te zamelen.
4. In te stemmen met een proefperiode van één jaar voor beide pilots.

Burgemeester en wethouders van Nederweert,
De secretaris, De burgemeester,

drs. J.C.T. (Johan) Bakens B.M.T.J. (Birgit) Op de Laak

Portefeuillehouder(s)	: Wethouder Stienen	Afdeling	:
		Auteur	: N.A.C. Luijten
Datum	: 6 augustus 2021		
Bijlage(n)	: Bijlagen		

Rapportage bij: Pilots nieuw afvalinzamelingsysteem
Raadsvoorstel nr: RI-21-00699
Raadsvergadering d.d. 28 september 2021

Voorstel

1. In te stemmen om pilot Budschop (inzameldag woensdag) te richten op wekelijkse inzameling GFT en restafval.
2. In te stemmen met Budschop (inzameldag woensdag) als pilotgebied voor de inzamelproef met tariefzak.
3. In te stemmen met pilot om gemeente breed PMD (wekelijks) en luiers/incontinentiemateriaal (brenglocaties) in te zamelen.
4. In te stemmen met een proefperiode van één jaar voor beide pilots.

Inleiding

In 2018 stelde u het beleidskader 'Van Afval Naar Grondstof' (VANG) vast. De gemeente heeft de ambitie om in 2025 maximaal 30 kg restafval per inwoner per jaar te produceren. Dat is nu nog circa 130 kg. Om het restafval te verminderen, is er een andere inzamelsystematiek noodzakelijk.

In 2020 zijn voor geïnteresseerde inwoners en raadsleden workshops georganiseerd om een nieuw afvalinzamelingsysteem een eerste vorm te geven. Op 22 juni organiseerden we een meedenkavond over de pilot van het nieuwe afvalsysteem voor raadsleden en inwoners. De workshops (bijlage 1), de meedenkavond maar ook het rekenkamercommissie rapport (bijlage 2) diende als input voor het raadsvoorstel.

Beoogd effect

Met het doen van pilots onderzoeken we een alternatief afvalinzamelingsysteem waarbij restafval vermindert en we een goede balans vinden tussen service, kosten en milieu (bijlage 3).

Argumenten

1.1 We willen ons richten op een alternatief voor de duobak om de VANG-doelstelling in 2025 te behalen.
We willen de hoeveelheid restafval verminderen. Met de duobak lukt dit niet. Bovendien zijn er nog maar enkele gemeenten die het afval inzamelen in een duobak. In Nederweert rijden nagenoeg afgeschreven vrachtwagens voor de afvalinzameling, waardoor dit systeem duur wordt. Daarom richten we ons op een alternatief voor de duobak. Het voorgestelde alternatief is als volgt:

- Wekelijks aan huis inzamelen van restafval in een tariefzak.
- Wekelijks aan huis inzamelen van GFT in een container. Hier gebruiken we in de pilot de huidige duobak voor.

Het inzamelen van restafval in een tariefzak stimuleert inwoners om beter afval te scheiden. We informeren deelnemers aan de pilots goed over welk afval bij welke stroom hoort. Zie ook bijlage 4.

2.1 Budschop (inzameldag woensdag) is het meest geschikte gebied om de pilot uit te voeren.
Het met inwoners en uitvoerende partijen experimenteren is de veiligste weg voor het vinden van het best mogelijke inzamelsysteem. Door een proef te houden, geven we inwoners en dienstverleners de ruimte om het systeem te testen en te verbeteren. We willen de pilot uitvoeren in een gebied dat representatief is voor de hele gemeente. Budschop is qua bevolkingssamenstelling en verhouding tussen hoog- en laagbouw vergelijkbaar met de hele gemeente Nederweert. Daarnaast bevat Budschop zowel een woonwijk als buitengebied. Voor een goede uitvoering van de pilot is een afgebakend gebied en een grootte van 500-1000 huishoudens gewenst. Budschop is een afgebakend gebied door het kanaal en de N-weg tussen de kern Nederweert en heeft ruim 800 huishoudens. Zie bijlage 5 voor de criteria van het pilotgebied. In de pilot worden de adressen in Budschop meegenomen met woensdag als inzameldag voor het afval. Er zijn ongeveer 50 adressen binnen Budschop met een andere inzameldag. Dit zijn bijvoorbeeld straten waarbij een aantal adressen zich in Budschop bevindt, en een aantal in Ospel. Omdat dit om een relatief klein aantal adressen gaat en omdat we niet de inzamelroutes van andere dagen willen aanpassen, nemen we deze adressen niet mee in de pilot met de tariefzak. De inwoners van deze adressen behouden de inzamelmethode met de duobak.

3.1 PMD huis-aan-huis inzamelen verhoogt de service en verbetert de kwaliteit.
Inwoners geven aan ontevreden te zijn over de brenglocaties voor het PMD omdat deze regelmatig vol zitten en er bijplaatsingen zijn. Door PMD aan huis in te zamelen in gratis zakken, verhoogt de service aan inwoners. Uit een steekproef van het PMD in de gemeente Weert en Nederweert blijkt dat de vervuiling 24% is. Dat mag maar 15% zijn. Door het gebruik van doorzichtige gerecyclede zakken verwachten we dat de vervuilingsgraad vermindert en dus de kwaliteit verbetert. Dit omdat doorzichtige zakken minder anoniem zijn en het gemak van scheiden wordt vergroot.

3.2 Luiers en incontinentiemateriaal apart inzamelen vermindert de hoeveelheid restafval.
Deze stroom vormt een groot deel van het gewicht in het restafval. Door deze stroom apart in te zamelen, vermindert de hoeveelheid restafval. Luiers en incontinentiemateriaal geven daarnaast geuroverlast in de tariefzak voor restafval. Dit is een belangrijk aandachtspunt. We willen inwoners de mogelijkheid bieden om dit afval op elk gewenst moment weg te brengen naar brenglocaties.

4.1 De periode van een jaar is een goede graadmeter om nieuwe inzamelingsystemen te testen, te evalueren en eventueel aan te passen.
Het afval en de gewenste inzamelfrequentie verschilt per seizoen. Denk bijvoorbeeld aan snoeiafval en hogere temperaturen. Door de pilots een jaar te laten duren, nemen we alle seizoenen mee en kunnen we de verschillende afvalstromen op een passende frequentie inzamelen. We starten met wekelijkse inzameling van PMD, GFT en restafval. Tijdens de pilots gaan we experimenteren met de inzamelfrequentie. We verwachten dat inwoners hun afval beter gaan scheiden, waardoor er minder restafval ontstaat. Dan hoeft er ook minder vaak ingezameld te worden. Door middel van tussentijdse evaluaties monitoren we de tevredenheid en kijken we waar mogelijk we de inzamelmethoden aan kunnen passen. Mocht al eerder blijken dat het syteem met de tariefzak werkt en inwoners van het pilotgebied Budschop tevreden zijn, kunnen we mogelijk al sneller opschalen.

Kanttekeningen
Een pilot kan aantonen dat het nieuwe afvalinzamelingsysteem onwerkbaar is voor Nederweert.
Een proef kan ook aantonen dat het concept onwerkbaar is. Mocht een pilot aantonen dat het systeem niet werkt, kunnen we op een relatief eenvoudige manier aanpassen. Dit omdat we de duobak ook in 2022 nog blijven inzetten.

Restafval in een tariefzak roept bij inwoners zorgen op over overlast.
Inwoners vrezen dat ongedierte afkomt op zakken en dat zakken scheuren. Bij andere gemeenten die met een tariefzak werken is geen toename van ongedierte geconstateerd. Door goed te scheiden, gaat afval niet ruiken en komt er geen ongedierte op de zakken af. We zetten in op goede communicatie en gedragsverandering, zodat inwoners van Nederweert het afval nog beter gaan scheiden. De pilot zal uitwijzen of het werken met een tariefzak werkt voor de gemeente Nederweert.

Vang- doelstelling.
Met het te beproeven afvalinzamelingsysteem voor de pilots verwachten we een flinke reductie van het restafval per inwoner per jaar te behalen. We denken echter niet dat we met dit initiatief al direct de VANG doelstelling van 30 kg per inwoner per jaar halen. We zetten wel een eerste grote stap richting de VANG-doelstelling. Door middel van sorteeranalyses kijken we wat er in het afval zit en waar nog beter gescheiden kan worden om zo het restafval verder te verminderen.

De VANG-doelstelling van 30 kg restafval is één van de drie pijlers uit de afvaldriehoek. We streven naar een optimale balans tussen service aan de inwoner, de kosten en de milieudoelstelling om zo draagvlak te creëren onder inwoners voor het nieuwe afvalinzamelingsysteem.

Tweewekelijks inzamelen PMD scheelt in kosten.
Tweewekelijks inzamelen van PMD scheelt in de hoogte van de afvalstoffenheffing. De structurele kosten voor de pilot met de tariefzak en het inzamelen van luiers/incontinentiemateriaal en wekelijkse inzameling PMD bedragen € 354.000,- en worden gedekt door de afvalstoffenheffing. Dit leidt tot een verhoging van ca. € 48,- per aansluiting. Indien PMD tweewekelijks wordt ingezameld, zijn de structurele kosten begroot op € 130.000,-. Dit leidt tot een verhoging van ca. € 18,- per aansluiting. Andere gemeenten zamelen PMD tweewekelijks in, met succes.

De hoogte van de afvalstoffenheffing blijft stijgen.
De trend van de afvalstoffenheffing is dat deze blijft stijgen. De landelijk gemiddelde afvalstoffenheffing steeg in 2020 met 8%. Deze stijging is deels te verklaren. Zo heeft de inperking van de import van diverse afvalstromen door Aziatische landen invloed op de kosten. In Nederland ontstaat daardoor ook een grotere afvalberg. Dit zorgt voor hogere verwerkingskosten en voor gescheiden afvalstromen (zoals plastic) lagere afzetprijzen. Overigens, ook als we het huidige inzamelsysteem met duobakken continueren, blijft de afvalstoffenheffing stijgen.

Uitvoering
In januari starten we met de pilots. Tijdens de pilots evalueren we regelmatig het afvalinzamelingsysteem en na 12 maanden vindt een eindevaluatie plaats. Op basis van deze evaluaties kunnen we de inzamelmethode en/of inzamelfrequentie mogelijk aanpassen, mocht hier aanleiding toe zijn. Voor een gedetailleerde uitvoering van de pilots, zie bijlage 4.

Gedurende de inzamelproef in Budschop wordt de inzameling van huishoudelijk GFT- en restafval met de duobak ongewijzigd voortgezet voor de overige inwoners van onze gemeente. Met behoud daarvan borgt de gemeente continuïteit in afvoer en verwijdering van afval binnen het kader van volksgezondheid en een schone leefomgeving. Afvalstromen zoals glas, oud papier, textiel en dienstverlening milieustraat blijven vooralsnog ongewijzigd.

Communicatie en participatie
Communicatie voorafgaand aan het raadsvoorstel van september.
De dorpsraad en inwoners van Budschop zijn geïnformeerd over de pilots via informatiebijeenkomsten. Ook stuurden we de inwoners, welke deel gaan nemen aan de pilot, een informatiebrief.

Communicatie na het raadsvoorstel van september
In samenwerking met gebiedsregisseurs gaan we in oktober Budschop in voor het verstrekken van informatie en het beantwoorden van vragen. In december volgt nog een informatieavond over de definitieve uitvoer van de pilot in Budschop. We starten dit communicatietraject op om inwoners goed te informeren en te betrekken. Tijdens de pilots evalueren we op verschillende momenten. De formele tussenevaluaties en inzamelresultaten bieden we via raadsinformatiebrief aan de gemeenteraad aan. De inwoners van de gemeente Nederweert worden via de gebruikelijke informatiekanalen geïnformeerd.

Financiële gevolgen
Binnen de pilot in Budschop zijn kosten begroot voor het aanschaffen van tariefzakken, de inzameling van rest- en GFT-afval, sorteeranalyses, communicatie, externe begeleiding en onvoorziene kosten. De kosten voor de huidige inzameling in Budschop zijn hier van af geteld. De meerkosten van de pilot in Budschop bij wekelijkse inzameling van GFT en restafval zijn totaal begroot op € 186.000,-. Deze meerkosten bestaan uit eenmalige kosten welke specifiek met de pilot te maken hebben voor een bedrag van € 69.000. De overige kosten betreffen structurele kosten voor een bedrag van € 117.000,-.

De meerkosten voor inzameling van luiers/incontinentiemateriaal en wekelijkse inzameling PMD ten opzichte van de huidige situatie zijn totaal begroot op € 255.000,-. Deze meerkosten bestaan uit eenmalige kosten welke specifiek met de pilot te maken hebben voor een bedrag van € 18.000,-. De overige kosten betreffen structurele kosten voor een bedrag van € 237.000,-

Indien overgegaan wordt op tweewekelijks ophalen van PMD, worden de meerkosten van PMD en luierinzameling totaal begroot op € 31.000,-. Deze meerkosten bestaan uit eenmalige kosten welke specifiek met de pilot te maken hebben voor een bedrag van € 18.000,-. De overige kosten betreffen structurele kosten voor een bedrag van € 13.000,-.

De eenmalige kosten, voor een totaal bedrag van € 87.000, kunnen gedeeltelijk worden gedekt uit de voorziening egalisatie afvalstoffenheffing voor een bedrag van € 25.514 en het overige deel door de te verwachten begrotingsruimte begroting 2022.
De structurele kosten, voor een totaal bedrag van € 354.000 bij wekelijkse inzameling PMD, worden gedekt door de afvalstoffenheffing. Dit leidt tot een verhoging van ca. € 48,- per aansluiting.
De structurele kosten, voor een totaal bedrag van € 130.000 bij tweewekelijkse inzameling PMD, leiden tot een verhoging van ca. € 18,- per aansluiting.

De totale meerkosten voor de pilots, voor een totaal bedrag van € 363.400,- (excl. btw), kunnen worden gedekt uit de voorziening tariefegalisatie en de algemene reserve of het begrotingssaldo. Daarmee veroorzaakt de pilot geen tariefsverhoging. Dat houdt niet in dat het tarief niet zal stijgen. Tariefstijging zal waarschijnlijk even goed aan de orde zijn omdat de reguliere kosten zullen stijgen en dit normaal wel wordt vertaald in een hogere heffing.

Deze totale kosten zijn gebaseerd op de in de mede in de pilot voorgestelde methoden van ophalen en de gekozen uitbreiding van afvalsoorten. Na de pilotfase volgt er een nieuwe aanbesteding. Op basis van de uitkomsten van de pilot wordt het nieuwe afvalbeleid eerst nader bepaald. De huidige voorgestelde structurele kosten zijn dus gemaakt op basis van de huidige inzichten en kunnen dus nog zeker wijzigingen.

Bijlagen
1. Verslag workshops inwoners en raadsleden
2. Rapportage rekenkamercommissie onderzoek afvalbeleid
3. Infographic rekenkamercommissie
4. Achtergrondinformatie uitvoering pilot
5. Criteria pilotgebied

Concept raadsbesluit

De raad van de gemeente Nederweert

Overwegende dat we pilots doen om de juiste werkwijze/ afvalinzamelingsmethodiek te kiezen om zorgvuldig een Europese aanbesteding te kunnen doen om uiteindelijk een overeenkomst aan te gaan voor 2023 en verder.

Gezien het voorstel nr. 2021-57 van het college van burgemeester en wethouders d.d. 6 augustus 2021

Gelet op dat we met het te beproeven afvalinzamelingsysteem voor de pilots verwachten een flinke reductie van het restafval per inwoner per jaar te behalen.

Besluit

1. In te stemmen om pilot Budschop (inzameldag woensdag) te richten op wekelijkse inzameling GFT en restafval.
2. In te stemmen met Budschop (inzameldag woensdag) als pilotgebied voor de inzamelproef met tariefzak.
3. In te stemmen met pilot om gemeente breed PMD (wekelijks) en luiers/incontinentiemateriaal (brenglocaties) in te zamelen.
4. In te stemmen met een proefperiode van één jaar voor beide pilots.

Aldus besloten in de openbare vergadering van Raadsvergadering d.d. 28 september 2021,

De raadsgriffier, De voorzitter,

drs. E.G. (Esther) Schrier B.M.T.J. (Birgit) Op de Laak